

CITAREA INculpATULUI – ANALIZĂ COMPARATIVĂ ȘI JUDECAREA CAUZEI ÎN LIPSA ACESTUIA

THE DEFENDANT'S SUMMONING - A COMPARATIVE ANALYSIS AND THE JUDGEMENT OF THE CAUSE IN HIS ABSENCE

Arina IALANJI

Școala doctorală de științe Juridice a Universității de Stat din Moldova

E-mail: Ialanj.arina@mail.ru

Rezumat. În acest articol vom analiza legislația comparativă în raport cu legislația internă precum și celei din alte state privind citarea inculpatului la ședința de judecată, condițiile de formă ale citației, modalitatea de aducere la cunoștință a actului procedural destinatarului, și condițiile înmânării citației destinatarului, inclusiv prin tratarea acestor situații potrivit practicii judiciare.

De asemenea Vor fi relevate condițiile stabilite de legislația internă pentru adoptarea deciziei instanței judecătorești de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, cazurile privind posibilitatea judecării cauzei în absentia, precum și acțiunile care trebuie executate de instanța de judecată pentru adoptarea unei decizii privind judecarea cauzei în lipsa persoanei.

Cuvinte-cheie: citație, modul de înștiințare, judecarea în lipsă, garanții procesuale, proces penal, instanță de judecată; dovada de înmânare, loc de citare

CZU: 343.121

Summary. In this article we analyze comparative law in domestic legislation and that of other states regarding the summoning of the defendant at the hearing, the formal requirements for the summons, how to bring the knowledge of the procedural act recipient and conditions of the handing the summon to recipient, including treat these cases according to the judicial practice.

Also will be revealed conditions established by law for the decision of the court to be tried in absentia, where the possibility of ruling in absentia and actions to be executed by the court for a decision on trial in absentia person.

Keywords: summons, notice how, trial in absentia trial guarantees, criminal, court; proof of handing, instead of citation

UDC: 343.121

Procesul penal reprezintă o activitate complexă, în primul rând prin sfera participanților la desfășurarea acestuia, organele judiciare, părțile în proces și alte persoane. Pentru realizarea scopului procesului penal sînt necesare anumite acte procesuale și procedurale care implică prezența părților la derularea procesului penal, precum și a celorlalte persoane: martori, experți, interpreți etc.

Organele judiciare asigură asistența la procesul penal prin instituția citării - activitate procesuală care garantează prezența părților și a celorlalți participanți la procesul penal, iar neîndeplinirea sau îndeplinirea viciată a citării conduce la

reluarea procedurii pentru a se evita nulitatea acestuia.

Dacă actul procesual prin care se realizează citarea este dispoziția de citare, actul procedural prin care se aduce la îndeplinire dispoziția de citare este citația, însoțită de întreaga procedură de înștiințare a părților și a celorlalți participanți.

Citarea și comunicarea actelor de procedură reprezintă aspecte esențiale ale contradictorialității și implicit ale dreptului la apărare în procesul penal, pentru parte fiind esențial să cunoască existența procesului și actele de procedură întocmite, pentru a fi în măsură să-și construiască apărarea și să-și consolideze poziția procesuală.

Modul de citare și comunicare a actelor de procedură, cel puțin formal, substanțial, tinde la împărțirea responsabilității între autoritate și destinatar, prin instituirea unor prezumții privind îndeplinirea procedurii, prevederea unor moduri de citare și comunicare noi, prin utilizarea mijloacelor moderne de comunicare, punerea de acord a pașilor procedurali cu realitățile actuale, conferirea unor efecte clare mențiunilor din registrele publice.

Pentru a determina participarea inculpatului la desfășurarea procesului penal, instanța de judecată trebuie să procedeze la chemarea acestuia de a compărea în fața ei. Instituția prin care se asigură prezența acestuia este citarea.

Citarea este actul personal și individual, scris, prin care o persoană este chemată în fața autorităților judiciare la o anumită dată, cu prevederea unei sancțiuni în caz de neprezentare. Elementele citației sunt chemarea și sancțiunea. Chemarea cuprinde mențiuni referitor la datele personale și la informarea despre motivul chemării, cu precizarea orei, a zilei, a lunii, a anului și a locului de înfățișare și semnătura organului emitent. Lipsa oricărei mențiuni atrage nulitatea citației, care operează dacă persoana nu a răspuns chemării. Sancțiunea cuprinde constrângerea procesuală care se poate aplica în caz de neprezentare (amenda judiciară sau aducerea silită). Locul unde se trimite citația are o importanță deosebită, pentru că astfel se realizează o încunoștințare reală a părților, îndeosebi a inculpatului, despre termenul de judecată, evitându-se posibilitatea sustragerii la judecată. Regula generală în această materie este că inculpatul se citează la adresa unde locuiește ceea ce înseamnă cunoașterea adresei efective din momentul citării. Pentru situațiile speciale referitoare la bolnavii aflați în spital sau într-o casă de sănătate, aceștia se vor cita prin administrația locului respectiv, militarii vor fi citați prin comandantul unității, iar deținuții la locul de deținere.

Urmează a fi relevat că indiferent de sistemul de drept al entităților, fiecare stat în legislația sa reglementează instituția citării, dat fiind faptul că scopul acesteia implică asigurarea prezenței inculpatului în vederea garantării drepturilor acestuia la un proces echitabil, doar că modul de tratare a acestei instituții diferențiază de la un stat la altul, urmând a fi efectuată o analiză în acest sens.

Astfel, Codul de procedură penală român nu definește noțiunea de citație, spre deosebire de Codul de procedură penală al Republicii Moldova care definește, prin dispozițiile art.235, citația ca "acțiune procedurală prin care organul de urmărire penală, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată asigură prezentarea unei persoane în fața sa pentru desfășurarea normală a procesului penal."

Legislația procesual penală prevede și alte modalități de a asigura prezența părților la desfășurarea activităților organelor judiciare, cum sînt încunoștințarea și chemarea. Deosebirea dintre aceste modalități de aducere a persoanelor în fața organelor judiciare și citare constă în faptul că, pentru lipsa nejustificată în cazul citării, aceste persoane pot fi amendate sau aduse silit, pe cînd neprezentarea în cazul încunoștințării sau chemării legea nu prevede sancțiuni.

Legislația procesual penală a Republicii Moldova prevede obligativitatea prezentării în fața organului judiciar sau instanței de judecată a persoanei citate. Astfel, potrivit art.235 alin.(2) din CPP al Republicii Moldova, "Persoana citată este obligată să se prezinte conform citației, iar în caz de imposibilitate de a se prezenta la data, ora și locul la care a fost citată, ea este obligată să informeze organul respectiv despre aceasta, indicînd motivul imposibilității de a se prezenta".

Conform alin.(3) din același text de lege, "În cazul în care persoana citată nu anunță despre imposibilitatea de a se prezenta la data, ora și locul indicat și nu se prezintă nemotivat la organul de urmărire penală sau la instanță, această persoană poate fi supusă amenzii judiciare sau aducerii silite".

Citarea, ca activitate procesuală, se efectuează prin următoarele modalități: citarea din oficiu, ca regulă cu executarea acesteia în mod obligatoriu, și citarea facultativă, atunci cînd este lăsată la discreția organelor judiciare sau a părților.

Dispozițiile Codului de procedură penală al Republicii Moldova reglementează modul de citare.

Potrivit art.236 alin.(1) din CPP al Republicii Moldova, "Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică ori prin mijloace electronice".

Spre deosebire de legislația procesual penală din România, în Codul de procedură penală al Republicii Moldova, ca modalitate de citare, apare și citarea prin mijloace electronice.

În România acest lucru este posibil accesînd site-urile Ministerului Justiției și portalul instanței de judecată la care este înregistrată cauza.

Dispozițiile art.236 alin.(2) din CPP al Republicii Moldova prevăd că citarea se va face astfel încît persoanei chemate să i se înmîneze citația cu cel

puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte conform citației în fața organului respectiv, regulă care nu se aplică la citarea bănuțului, învinuțului, inculpatului, altor participanți la proces pentru efectuarea unor acțiuni procesuale de urgență în cadrul desfășurării urmării penale sau al judecării cauzei. Această regulă nu se aplică la citarea bănuțului, învinuțului, inculpatului, a altor participanți la proces pentru efectuarea unor acțiuni procesuale de urgență în cadrul desfășurării urmării penale sau al judecării cauzei. Dacă acțiunea procesuală este neplanificată și nu poate fi amânată, citația poate fi înmănată nemijlocit înainte de ora prezentării. Citația se înmânează de către agentul împuternicit cu înmânarea citației (denumit în continuare agent) sau prin serviciul poștal. Instanța de judecată poate comunica și oral citația persoanei prezente la ședință, aducându-i la cunoștință consecințele neprezentării. În cursul urmării penale, citația făcută în acest mod se consemnează într-un proces-verbal și se semnează de către persoana astfel citată.

Deși regula este ca citația să fie scrisă și transmisă prin corespondență, citarea părților și a celorlalte persoane se poate realiza și prin notă telefonică sau telegrafică. Practica judiciară românească a demonstrat că este legală și citarea prin fax. [1]

Dispozițiile art.237 din CPP penală al Republicii Moldova prevede că citația este individuală și trebuie să cuprindă:

- denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediului său, data emiterii și numărul dosarului;
- numele, prenumele celui citat, calitatea procesuală în care este citat și indicarea obiectului cauzei;
- adresa celui citat, care trebuie să cuprindă: localitatea, strada, numărul casei, apartamentului, precum și orice alte date necesare pentru a preciza adresa celui citat;
- ora, ziua, luna și anul, locul de prezentare a persoanei, menționându-se consecințele legale în caz de neprezentare.

De asemenea, alin.(2) din același act normativ prevede că citația se semnează de către persoana care o emite. Instanța sau organul de urmărire penală au obligația să semneze citația și să aplice ștampila.

Prin modificările aduse art.176 din Codul de procedură penală, prin dispozițiile art.1, pct.102 din Legea nr.356/2006 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală român, s-au prevăzut și alte elemente pe care trebuie să le cuprindă citația.

Astfel, în reglementarea actuală art.176 alin.(1) din CPP român are următorul conținut: "Citația este individuală și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

- a) denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul său, data emiterii și numărul dosarului;

b) numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei;

c) adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul;

d) ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicat, cu arătarea consecințelor legale în caz de neaprezentare;

e) că partea citată are dreptul la un apărător cu care să se prezinte la termenul fixat;

f) că, potrivit art.171 alin.2 și 3 CPP român, apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își alege un apărător, cu care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un apărător din oficiu".

În Codul de procedură penală al Republicii Moldova elementele pe care trebuie să le cuprindă citația sînt mai limitative, dar prin conținutul lor asigură posibilitatea îndeplinirii procedurii de citare. Concomitent considerăm că tratarea legislației române privind înserarea unor prevederi legate de prezența apărătorului și explicarea consecințelor survenirii acestora, este una pozitivă, reieșind din considerentul că explică apriori inculpatului despre dreptul său la apărare, prezența obligatorie a apărătorului și consecințele neexecutării acesteia, prin ce se atestă pregătire o mai bună a examinării cauzei și evitării unor motive din partea inculpatului de amânare a ședinței pentru acordarea termenului de a-și alege un apărător, ceea ce duce la judecarea cauzei în termen rezonabil.

În literatura de specialitate s-a constatat că anumite date din citație sînt informative, dar ele au fost acceptate, deoarece anumite mențiuni au un rol esențial în ce privește verificarea respectării dispozițiilor legale care urmăresc respectarea exercitării unor drepturi ale participanților la procesul penal. În acest sens este mențiunea privind data emiterii citației pentru inculpatul arestat, care creează posibilitatea verificării respectării legii referitoare la asigurarea pregătirii apărării lui. În acest caz, potrivit dispozițiilor art.313 alin.(2) din CPP, citația trebuie înmînată inculpatului cu cel puțin 5 zile înainte termenului fixat.

Pentru înlăturarea oricăror ambiguități, credem că citația trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu, toate elementele prevăzute de art.176 din CPP al României. Considerăm că în acest mod se respectă, în totalitate, garanțiile procesuale ale părților și se asigură desfășurarea procesului penal în condiții de operativitate.

Unul dintre elementele pe care trebuie să le cuprindă citația este locul de citare. Indicarea locului de citare asigură înștiințarea părților și altor persoane la procesul penal.

Dispozițiile art.177 CPP prevăd că învinuitul sau inculpatul se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului de

muncă, prin serviciul personal al unității la care lucrează, învinuitul sau inculpatul poate fi citat și la adresa pe care o indică printr-o declarație dată în cursul procesului penal sau la adresa care rezultă din informațiile culese de agentul procedural și menționată în procesul-verbal de îndeplinire a procedurii de citare, depus la dosarul cauzei. În practica judiciară s-a arătat că procedura de citare nu este legal îndeplinită în cazul în care inculpatul - judecat în lipsă - a fost citat numai la adresa indicată de partea vătămată, iar nu și la adresa indicată de el cu ocazia cercetărilor. [2]

Aici am putea reține și cauza penală nr. 11-1-679-01112013 de învinuire a lui Grannicov Oleg în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) Cod Penal, potrivit căruia la etapa urmăririi penale prezența inculpatului a fost asigurată, însă la faza judecării cauzei acesta nu s-a prezentat cauza fiind examinată în lipsa acestuia cu emiterea sentinței de condamnare în absentia și stabilirea pedepsei cu închisoarea. Se atestă că la caz de către organul de urmărire penală de comun cu acuzatorul de stat a indicat o adresă a inculpatului, fără a verifica veridicitatea acesteia, pe parcursul judecării cauzei penale fiind stabilit că imobilul este deteriorat iar inculpatul este o persoană fără domiciliu. Astfel aceste circumstanțe au creat instanței dificultăți la citarea și înștiințarea inculpatului despre efectuarea judecării în privința sa. Concomitent se atestă că la faptul indicării incorecte a adresei inculpatului și formalismului la stabilirea adresei inculpatului a fost sesizat organul de resort. [3]

Urmează a fi relevată modalitatea de citare potrivit legislației române atunci când nu se cunoaște adresa învinuitului sau inculpatului, acesta se citează prin afișarea citației la sediul consiliului local în raza căruia s-a săvârșit infracțiunea. Dacă activitatea infracțională s-a desfășurat pe raza mai multor localități, învinuitul sau inculpatul se citează la sediul consiliului local în a cărei rază teritorială se află organul care efectuează urmărirea penală. În același mod se citează și învinuitul sau inculpatul care și-a schimbat adresa și nu se cunoaște noua adresă și nici locul de muncă.

Persoanele care execută pedepse privative de libertate sau împotriva cărora s-a luat măsura arestării preventive se citează la locul de deținere, prin administrația locului de deținere, situație reglementată de dispozițiile art.177 alin.(6) din CPP. Judecata nu poate avea loc dacă inculpatul execută pedepse privative de libertate sau dacă împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive. Aducerea inculpatului arestat la judecată este obligatorie. Prevederile art.319 din CPP RM sunt imperative în acest sens.

Literatura și practica juridică a statuat că atâta vreme cât inculpatul - care execută o pedeapsă în închisoare militară - a evadat, fiind dat în urmărire generală pe țară, în mod legal prima instanță l-a citat exclusiv prin afișare, la sediul consiliului local din localitatea unde a comis infracțiunea, citarea sa la unitatea militară de unde evada-se sau la fostul domiciliu era, oricum, în condițiile de mai

sus - lipsită de eficiență. [4]

În conformitate cu dispozițiile art.177 alin.(8) din CPP, învinuitul sau inculpatul care locuiește în străinătate se citează prin scrisoare recomandată, dacă prin lege nu se prevede altfel. În cazul în care scrisoarea recomandată nu poate fi înmînată datorită refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin poștă a cetățenilor săi, citația se va afișa la sediul parchetului sau instanței după caz. Avizul de primire a scrisorii recomandate, semnat de destinatar, ține loc de dovadă a îndeplinirii procedurii de citare.

Este de reținut faptul că citarea altor persoane decît învinuitul sau inculpatul se face potrivit dispozițiilor art.177 alin.(9) din CPP român, ceea ce înseamnă că reglementările acestui text de lege sînt aplicabile în aceeași măsură tuturor participanților la procesul penal și pentru toate situațiile. Unitățile la care face referire art.145 din CP român și alte persoane juridice se citează la sediul acestora, iar în cazul neidentificării sediului citația se afișează la sediul consiliului local în a cărei rază teritorială s-a săvîrșit infracțiunea. Citația se predă la registratură sau funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței, în dovada de citare trebuie să se menționeze calitatea persoanei care a primit citația. [5]

Dispozițiile art.238 din CPP al Republicii Moldova cuprind reglementări precise cu privire la locul de citare.

Ca regulă generală, persoana se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului său de muncă prin serviciul de personal al instituției în care lucrează.

Dacă, printr-o declarație dată anterior în cursul procesului penal, persoana a indicat un alt loc pentru a fi citată, ea se citează la locul indicat.

În caz de schimbare a adresei indicate în declarația sa, persoana este citată la noua adresă numai dacă a informat organul de urmărire penală ori instanța de judecată despre schimbarea intervenită sau dacă organul de urmărire penală ori instanța determină că s-a produs o schimbare de adresă pe baza datelor obținute de agentul respectiv.

Citarea persoanelor de peste hotare se efectuează în condițiile prevederilor tratatelor de asistență juridică în materie penală. Considerăm că tratarea legislației române privind posibilitatea citării persoanei aflate peste hotare prin scrisoare recomandată, urmează a fi preluată și de legislația internă, prin posibilitatea acordării înștiințării inițiale prin scrisoare recomandată și ulterior prin intermediul comisiilor rogatorii la caz, or se atestă că înștiințarea în procesul penal prin intermediul delegației judecătorești implică judecarea cauzei într-un termen mult mai mare, iar în final aceasta ar putea duce la încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție, astfel încît inculpatul ar rămâne nepedepsit, nefiind atins scopul legii penale de pedepsire a

persoanelor culpabile în comiterea unei infracțiuni, pe temeuri de procedură.

Aici am putea reține și practica internă în cauza penală de învinuire a lui Caraman Ivan învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 248 alin. (5) Cod penal, și anume contrabanda comisă în anul 2009 pe teritoriul Ucrainei, cauza penală fiind transferată la 31 mai 2010 pentru examinare organelor competente din Republica Moldova, iar la 06 septembrie 2010 fiind remisă în adresa Judecătoriei Bender pentru judecare în fond. Astfel la 10 martie 2016, de către Judecătoria Bender a fost emisă sentința de condamnare, fiind redusă pedeapsa inculpatului drept recompensă pentru încălcarea dreptului acestuia la examinarea cauzei într-un termen rezonabil. Se atestă că ingerința dată se datorează faptului că pe parcursul a 6 ani au fost dispuse mai multe delegații judecătorești de executare a acțiunilor procesuale de către autoritățile competente din Ucraina, inclusiv prin citarea martorilor, care au durat o perioadă îndelungată. [6]

Legislația procesual penală cuprinde reglementări cu privire la procedura de înmînare a citației. Această procedură vizează două aspecte: predarea citației persoanei care urmează să se prezinte în fața organelor judiciare și predarea citației altor persoane.

Potrivit art.178 alin.(1) din CPP, citația se înmînează personal celui citat, care va semna dovada de primire, în situația în care persoana citată nu vrea să primească citația sau, primind-o, nu vrea ori nu poate să semneze dovada de primire, agentul procedural lasă citația celui citat ori, în cazul refuzului de primire, o afișează pe ușa locuinței acestuia, agentul procedural indicînd în dovada de îndeplinire a procedurii de citare modalitatea prin care s-a îndeplinit procedura de citare.

Dacă citarea se face la adresa locului de muncă, prin serviciul personal al unității la care lucrează, precum și în cazul celor bolnavi, al deținuților sau al militarilor încorporați, organele care primesc citația - serviciul personal al unității, administrația spitalului sau a casei de sănătate, administrația locului de deținere, comandantul unității militare - sînt obligate a înmîna de îndată citația persoanei vizate sub luare de dovadă, certificându-i semnătura sau arătînd motivul pentru care nu s-a putut obține semnătura acestuia. Procedura de citare nu este legal îndeplinită în cazul citării persoanei la locul de muncă, prin afișare la sediul unității - în acest caz citația trebuie înmînată sub sancțiunea nulității celui citat, prin serviciul personal al unității.

Dispozițiile art.179 din CPP reglementează procedura de citare pentru situația în care persoana citată nu se află acasă. În această situație citația se înmînează soțului, unei rude sau altei persoane care locuiește cu ea ori care în obișnuit îi primește corespondența. Citația nu poate fi înmînată unui minor sub 14 ani.

În situația în care persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa celui citat, citația se predă

administratorului, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește, iar agentul procedural îi certifică identitatea și semnătura. Dacă aceste persoane refuză primirea sau nu pot semna, agentul procedural afișează citația pe ușa locuinței. Despre toate aceste situații încheie proces-verbal. Dacă persoanele cărora le este adresată citația sau cele cărora li se poate înmîna citația, în lipsa celor citate, nu sînt găsite, agentul procedural are obligația să se intereseze cînd poate găsi persoana citată pentru a-i înmîna citația și numai dacă nu găsește persoanele vizate, procedează la afișarea citației pe ușa locuinței și încheie proces-verbal despre modul de îndeplinire a procedurii de citare.

S-a apreciat că procedura de citare prin afișare, în cazul în care persoana citată sau persoanele care pot primi citația nu sînt găsite, nu este eficientă, recomandîndu-se citarea părții la locul de muncă. Susținem acest punct de vedere, cu rezerva că această modalitate de citare este valabilă numai în cazul persoanelor citate încadrate în muncă.

Considerăm că, pentru a asigura părților garanțiile procesuale și procedurale, ne referim aici la procedura de citare prin afișare, este necesar ca această modalitate de citare să fie înlăturată sau eventual îmbunătățită. S-ar evita astfel formalismul și superficialitatea în realizarea procedurii de citare. Agentul procedural nu poate fi verificat în ce privește corectitudinea îndeplinirii procedurii de citare prin afișare. De aceea propunem ca agentul procedural, în situația în care procedura de citare se realizează prin afișare, să fie asistat de o terță persoană, identificabilă prin menționarea datelor personale și semnătură pe dovada de îndeplinire a procedurii de citare.

Procedura de citare prin afișare se realizează și în cazul în care persoana citată locuiește într-un imobil compus din mai multe apartamente sau într-un hotel. Dacă numărul apartamentului sau a camerei de hotel nu sînt trecute în citație, agentul procedural are obligația să identifice numărul apartamentului sau camerei. Dacă nu a identificat apartamentul sau camera, agentul procedural trebuie să afișeze citația pe ușa principală a clădirii, să încheie proces-verbal și să facă mențiunile corespunzătoare.

S-a apreciat, pe bună dreptate, că în cazul în care citația a fost afișată pe ușa principală a clădirii în care locuiește inculpatul, judecat în lipsă, dar procesul-verbal întocmit cu această ocazie nu cuprinde mențiunea că s-au făcut investigații pentru identificarea apartamentului sau camerei, procedura de citare nu este legal îndeplinită, iar hotărârea pronunțată în astfel de condiții este lovită de nulitate.

Considerăm că și în situația în care procedura de citare se realizează prin afișare agentul procedural trebuie să fie asistat de o terță persoană, identificabilă prin menționarea datelor personale și semnătură pe dovada de îndeplinire a procedurii de citare, care să confirme atît faptul că agentul procedural a făcut investigațiile pentru identificarea apartamentului sau camerei de hotel, cît și în ce privește afișarea propriu-zisă a citației.

Dacă persoana citată și-a schimbat adresa, agentul procedural afișează citația pe ușa locuinței indicate în citație și face investigații pentru aflarea noii adrese, făcând mențiunile corespunzătoare în procesul-verbal.

Practica judiciară a statuat, în mod just, că procedura de citare nu este legal îndeplinită dacă s-a realizat prin afișare la o adresă incomplet identificată în sensul nementionării scării blocului, existând astfel posibilitatea afișării la o altă adresă.

Dispozițiile art.181 din Codul de procedură penală stabilesc conținutul actelor procedurale prin care se realizează procedura de citare, respectiv dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației. Prin aceste acte se realizează procedura de citare. Citația, ca act procedural, se compune din citația propriu-zisă, partea superioară a unui formular tipizat și dovada de primire a citației, care reprezintă partea de jos a aceluiași formular tipizat.

Dovada de primire a citației trebuie să cuprindă: numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care a emis citația, numele, prenumele, calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. Dovada de primire a citației trebuie să mai cuprindă data înmînării citației, numele, prenumele și calitatea celui care înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmănat citația, precum și arătarea calității acesteia. Ori de câte ori se încheie un proces-verbal, cu prilejul predării sau afișării unei citații, acesta trebuie să cuprindă în mod corespunzător și mențiunile arătate mai sus.

Considerăm că se impune ca, în cazurile în care procedura de citare se face prin afișare, agentul procedural trebuie să fie asistat de o terță persoană, identificabilă prin menționarea datelor personale de către agentul procedural și semnătura pe dovada de îndeplinire a procedurii de citare.

Menționarea tuturor elementelor și datelor citației are o deosebită importanță, ele fiind esențiale pentru verificarea modului de predare a citației, iar efectele - determinante pentru asigurarea garanțiilor procedurale și procesuale ale părților.

De exemplu, indicarea datei înmînării citației permite instanței să constate dacă s-au respectat dispozițiile art.313 alin.(2) din CPP, care dispune că citația trebuie să fie înmănată inculpatului cu cel puțin 5 zile înainte de termenul fixat.

Un alt exemplu, certificarea identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmănat citația și calității acesteia ajută organul judiciar să verifice dacă au fost respectate dispozițiile art.179 ultimul alineat din Codul de procedură penală referitoare la persoanele cărora le poate înmăna citația.

Procesul-verbal de îndeplinire a procedurii de citare trebuie să cuprindă, pe lângă datele concrete, prevăzute la art.179 ultimul alineat din Codul de procedură penală și dovada de primire a citației.

Sanctiunea nerespectării procedurii de citare este anularea citației, conform dispozițiilor art.197 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală privind anularea actelor procesuale și procedurale.

Practica judiciară a statuat că o hotărâre judecătorească nu este întemeiată și legală dacă judecarea cauzei s-a făcut în lipsa unei părți nelegal citate.

Importante sunt reglementările din Codul de procedură penală al Republicii Moldova cu privire la cercetările care se efectuează în vederea înmânării citației.

Conform dispozițiilor art.241 din CPP al RM, cercetările în vederea înmânării citației se fac în cazul în care persoana citată și-a schimbat adresa, în această situație, agentul afișează citația pe ușa locuinței indicate în citație și se informează pentru a afla noua adresă, menționând în procesul-verbal datele obținute.

Pentru a se proba faptul că procedura de citare a fost îndeplinită în mod corespunzător, prin dispozițiile art.242 din CPP al RM a fost reglementată "Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației".

S-a prevăzut ca dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului penal, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea procesuală a persoanei citate, precum și data pentru care este citată. Dovada de primire trebuie să cuprindă, de asemenea, data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și a semnăturii persoanei căreia i s-a înmânat citația, precum și indicarea calității acesteia.

De asemenea, s-a stabilit că ori de câte ori, cu prilejul predării sau afișării unei citații se întocmește un proces-verbal, acesta va cuprinde, în mod corespunzător, și mențiunile indicate în alin.(1).

În dreptul procesual penal al Republicii Moldova nu există reglementări speciale cu privire la comunicarea altor acte procedurale, însă prin dispozițiile art.243 se stabilește că "Comunicarea celorlalte acte de procedură se face potrivit dispozițiilor prezentului capitol", fiind vorba de Capitolul II, "Citarea și comunicarea altor acte procedurale".

În conformitate cu prevederile art. 258 Cod de Procedură Penală al României, citația este individuală, aceasta trebuie să cuprindă denumirea și sediul instanței de judecată care o emite, data emiterii și numărul dosarului, numele, prenumele celui citat, calitatea procesuală și obiectul cauzei. Lipsa mențiunilor date se sancționează cu nulitatea absolută. [7]

Art. 259 stabilește că citația se expediază la adresa unde locuiește inculpatul, iar în cazul când pe parcursul procesului acesta indică un alt loc pentru a fi citat, acesta urmează a fi citat la locul indicat.

Dispozițiile procedurale impun obligația înmânării citației destinatarului, iar când acesta refuză să o primească sau să semneze, persoana responsabilă

pentru înmânarea citației urmează să indice motivul pentru care nu s-a putut obține semnătura. În cazul când inculpatul nu se află la domiciliu, persoana responsabilă înmânează citația soțului, unei rude sau oricărei persoane care locuiește cu el, ori în mod obișnuit primește corespondența, persoana semnând dovada de primire, iar agentul consemnând identitatea și semnătura persoanei prin încheierea procesului verbal. În cazul dacă nu se cunoaște domiciliul inculpatului, citația va fi expediată la locul de muncă.

Urmează a fi relevat că legislația procedural română prescrie o procedură specială de citare a părților, și anume art. 259 alin. (4) indică dacă nu se cunoaște adresa unde locuiește învinuitul sau inculpatul și nici locul său de muncă, citația se afișează la sediul organului judiciar.

Art. 260 alin. (3), stabilește că în cazul în care scrisoarea recomandată prin care se citează un învinuit sau inculpat care locuiește în străinătate nu poate fi înmânată datorită refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin poșta a cetățenilor săi, citația se va afișa la sediul parchetului sau al instanței, după caz.

Astfel poate fi relevat că legislația română diferențiază modul de afișare a citației în funcție dacă este cunoscută adresa de domiciliu sau locul de muncă a inculpatului, precum și în condițiile imposibilității înmânării citației destinatarului care domiciliază în străinătate. O atare tratare și reglementarea unei proceduri speciale de citare a inculpaților este foarte binevenită or acesta oferă posibilitatea judecării cauzei într-un termen rezonabil, precum și excluderea unor cheltuieli suplimentare prin numirea comisiilor rogatorii.

Art. 133 Cod de Procedură Penală al Ucrainei, stabilește că organul de urmărire penală, acuzatorul de stat și instanța de judecată, în cadrul cercetării judecătorești, ofițerul de urmărire penală sau acuzatorul de stat pot dispune citarea participantului la proces, inclusiv a inculpatului în vederea participării la acțiunile procesuale. Art. 135, reglementează modalitatea de înștiințare a participanților la procesul penal, fiind prescris că înmânarea citației inculpatului are loc prin expedierea în adresa acestuia a înștiințării prin intermediul oficiului poștal, poșta electronică, apel telefonic sau telegramă. [8]

În cazul lipsei destinatarului la domiciliul, citația se înmânează contra semnătură unui membru care domiciliază de comun cu acesta. Citația urmează a fi recepționată de inculpat cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței de judecată stabilite.

Art. 136 prescrie dovada de recepționare a citației de către inculpat, care urmează a fi probată prin semnătura acestuia aplicată pe cotorul citației, efectuarea unei înregistrări video a înmânării citației, oricare altă modalitate ce ar confirma recepționarea citației de către inculpat. Art. 139 și art. 140 prescrie că în cazul dacă inculpatul citat legal nu s-a prezentat la data și ora ședinței de judecată stabilită, poate fi supus la plata unei amenzi sau aducerii silite.

Importanța dispozițiilor privitoare la procedura de citare este evidențiată tocmai prin sancțiunea prevăzută de lege: nulitatea actelor de procedură realizate cu nerespectarea acestor condiții. Aici poate fi reținută decizia Înaltei Curte de Casație a României, care a indicat că potrivit art. 177 alin. (1) Cod de procedură penală, inculpatul se citează la adresa unde locuiește, în cazul în care nu este cunoscută nici adresa unde locuiește acesta, nici locul său de muncă, inculpatul se citează prin afișare la sediul consiliului local, potrivit alineatului (4) al normei citate. Pe de altă parte potrivit art. 291 Cod de procedură penală, judecata poate avea loc numai dacă părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită. Dat fiind faptul că la data soluționării în fond a cauzei, inculpatul se afla în străinătate, unde nu i se cunoștea adresa, pentru respectarea dispozițiilor, acesta urma să fie citat atât la locul unde locuia, precum și prin afișare la consiliul local. [9] Astfel opinia instanței supreme este una legală, constatând neîndeplinirea corectă a procedurii de citare, considerând că în același timp s-a încălcat și dispozițiile legale referitoare la garantarea dreptului inculpatului la apărare. [9, p.98-100] Motivația instanței este că prin judecata cauzei în lipsă, cu încălcarea dispozițiilor de citare, acesta nu a putut fi ascultat, nu i s-a dat posibilitatea să-și facă apărărilor și să aducă probele necesare, nu i s-a respectat dreptul de a fi asistat în cursul procesului de un apărător ales și pe cale de consecință, i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil înscris în art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Se atestă că literatura de specialitate română a propus în materia formei de bază a citării, varianta clasică a citației scrise, dar care se poate realiza prin orice alt mod de comunicare (telefon, telegraf, internet, mass-media, satelit etc.) locul de citare poate fi diversificat, iar persoanele citate prin mandat de aducere nu pot rămâne la dispoziția organului care a dispus citarea mai mult de 6 ore.

Respectiv, se deduce că legea cere încunoștințarea efectivă și nu formală a părților cu privire la termenele fixate de organele de urmărire penală sau instanțele de judecată, în vederea îndeplinirii actelor procedurale legale; de altfel, este necesar să i se asigure persoanei citate posibilitatea reală de a lua cunoștință de citație, cu toate datele pe care aceasta trebuie să le conțină.

Se deduce faptul că pentru ca un act de procedură în procesul penal să producă efecte, el trebuie întocmit cu respectarea condițiilor de fond și formă prevăzute de lege, or citarea nu poate fi considerată ca legală și deci nu produce efecte atât timp cât nu sunt respectate dispozițiile procedurale referitoare la citare. Or, dovada de îndeplinire a procedurii de citare presupune în toate cazurile – indiferent de domiciliul învinutului/inculpatului – completarea mențiunilor esențiale prevăzute de art. 242 Cod de procedură penală. Faptul că, comunicarea citației printr-o scrisoare recomandată presupune, după toate regulile de transmitere a corespondenței, predarea personală a acesteia, nu este de ajuns pentru a convinge organul judiciar că destinatarul scrisorii a luat în mod real la

cunoștință de faptul că a fost citat la un anumit organ judiciar, într-o anumită cauză și calitate procesuală, și la un anumit termen.

În acest sens, art. 319 Cod de Procedură Penală, prevede că judecarea cauzei poate avea loc numai dacă părțile sînt legal citate și procedura de citare este îndeplinită. Neînfățișarea părții în instanța de judecată nu împiedică examinarea cauzei dacă în instanță s-a prezentat avocatul ales sau avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat, care a luat legătura cu partea reprezentată.

Așadar, procesul este viciat dacă la dosar nu există dovada înștiințării *efective* a părții interesate cu privire la termenul fixat pentru judecată, pentru că numai în acest sens poate fi înțeles dreptul oricărui acuzat de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, nefiind permisă nici o îngrădire în exercițiul acestui drept, drept consacrat de art.6 paragraf 1 și paragraf 3 din Convenția Europeană.

Cercetarea judecătorească desfășurată în fața primei instanțe, ca și cea desfășurată – în cazurile prevăzute de lege–în căile de atac, presupune ascultarea părților, precum și a tuturor persoanelor care iau parte la judecată. În ceea ce privește citarea inculpatului, aceasta implică pe lângă normele generale și două dispoziții speciale, astfel pentru primul termen inculpatul trebuie să primească citația cu cel puțin 5 zile înaintea termenului fixat. Această dispoziție reprezintă o garanție procesuală specială, care asigură inculpatului posibilitatea de a-și pregăti apărarea și de a lua toate măsurile pentru a se putea prezenta în fața instanței de judecată. Ce-a de a doua dispoziție legală cu caracter de garanție procesuală prevede că inculpatului aflat în stare de arest i se emite citația cu dispoziția de a fi adus la judecată, comunicându-i-se totodată, o copie de pe actul de sesizare a instanței. Se realizează astfel garanția că acesta primind copia de pe actul de sesizare, iar ia cunoștință de învinuirea ce i se aduce și își va putea pregăti apărarea.

În literatura de specialitate, această prevedere a legii a fost calificată drept o egalizare de situație față de inculpatul aflat în stare de libertate, care poate oricând consulta dosarul la arhiva instanței și astfel cunoaște conținutul actului de sesizare. [10]

Mai mult ca atât CtEDO a constatat că art. 6 al Convenției garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Aceasta include nu doar dreptul de a fi prezent dar și de a asculta și urmări procesul. Or, în cauza Ziliberberg v. Moldova, Curtea a reiterat că instanța națională trebuie să informeze acuzatul în prealabil despre ședințele judecătorești ce urmează să aibă loc pentru ca el să se poată prezenta. [11] În lipsa unei atare citări, instanța nu poate desfășura ședința în absența acuzatului, iar dacă acuzatul nu se prezintă el are un drept absolut de a fi reprezentat de avocatul său. [12]

Se reține că literatura de specialitate tratează dreptul de a participa la

proces ca unul relativ și care poate fi restrâns în următoarele circumstanțe:

- Limitarea dreptului de a participa la proces în cazurile când acuzatul întrerupe procedurile judecătorești în așa măsură încât instanța consideră imposibilă continuarea procesului în prezența acestuia. De asemenea inculpatul poate fi exclus temporar de la desfășurarea procesului dacă prezența sa încalcă dreptul victimei la viață privată și siguranță personală, în special, în cauzele ce implică acte de violență sexuală, violență în familie sau trafic de ființe umane. Ori, asemenea restricții au scopul de a preveni intimidarea și re-traumatizarea victimei prin implicarea acesteia la o confruntare cu acuzatul și reieșind din balansarea drepturilor inculpatului cu cele ale victimei.

- Judecarea cauzei în lipsa inculpatului dacă acesta renunță de dreptul de a fi judecat, însă în cazul dat renunțarea trebuie să fie neechivocă și să conțină o protecție minimă care să reflecte semnificația ei. [13] Aceasta presupune judecarea în lipsă în condițiile art. 321 Cod de Procedură Penală, menționat supra, însă în cazul dat instanța trebuie să se convingă că procurorul a prezentat suficiente probe că acuzatul a renunțat în mod expres de la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și că se sustrage de la judecată.

Astfel, pentru a determina participarea inculpatului la desfășurarea procesului penal, instanța de judecată trebuie să procedeze la chemarea acestora de a compărea în fața acesteia, instituția prin care se asigură prezența acestuia este citarea, ce constituie actul procedural prin care are loc înștiințarea subiectului despre prezentarea la activitatea ce se desfășoară în fața instanței.

Doar după executarea obligația pozitive privind înștiințarea inculpatului și constatarea eschivării acestuia de la prezentarea în fața instanței, legislația procedural penală reglementează incidentul procedural privind modalitatea de examinare a cauzei penale în fond în lipsa inculpatului, astfel art.321 Cod de procedură Penală al Republicii Moldova, stabilește că judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

Alineatul doi al normei citate prescrie excepțiile de la prevederile legale menționate supra și indică asupra posibilității examinării cauzei penale în lipsa inculpatului în următoarele circumstanțe:

- 1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță;
- 2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui;
- 3) examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

Respectiv se denotă că prevederile legale au un caracter absolut și prescriu expres situația când judecarea cauzei poate avea loc în lipsa inculpatului, însă pe lângă acest minim menționat supra, alin. (6) al normei citate prescrie că instanța

decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.

Astfel analizând cumulativ prescrierile legale menționate supra, putem conchide că simpla declarație despre sustragerea inculpatului de la prezentarea în instanță nu poate servi drept un temei forte în vederea adoptării unei decizii de judecare a cauzei în lipsa persoanei, Or în acest caz urmează a fi prezentate probe verosimile despre eschivarea intenționată a inculpatului de la prezentarea în fața instanței judecătorești, inclusiv prin prisma procedurii de citare examinate supra.

Mai mult ca atât pentru realizarea echivocă a prevederilor legale ce țin de constatarea eschivării inculpatului de la prezentare în fața magistratului, legislația procesual penal admite acțiuni prealabile în acest sens, și anume alin. (5) al normei citate prescrie că instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

Aici poate fi relevată jurisprudența Curții Supreme de Justiție în cauza penală nr. 1ra-1471/2014 din 29 octombrie 2014, potrivit căreia Colegiul remarcă faptul că inculpatul avea cunoștință de derularea procesului penal care îl priveau, instanța de apel a asigurat prezența lui la ședințele de judecată și ca urmare acesta a avut posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare. Mai mult ca atât, inculpatul a fost reprezentat de către un apărător pe tot parcursul examinării cauzei în instanța de apel, care a reprezentat interesele inculpatului, iar ultimul nu a înaintat nici un argument în favoarea faptului că apărarea lui, deși asigurată de un avocat numit din oficiu, nu a fost adecvată. Rezumând cele ante menționate Colegiul constată că, instanța de apel pe parcursul examinării cauzei la etapa apelului a întreprins toate măsurile de asigurare a prezenței inculpatului la ședințele de judecată. Astfel, din 15 ședințe de judecată în instanța de apel inculpatul a refuzat să se prezinte la 12, ca urmare instanța de apel în mod judicios a considerat că refuzul inculpatului de la prezența în instanța de apel îi este imputabilă acestuia, nefiind încălcat principiul contradictorialității și dreptul la un proces echitabil. Reieșind din circumstanțele constatate, instanța de apel justificat a dispus finisarea judecării apelului în lipsa inculpatului, luând în considerație că pe parcursul a mai mult de un an, instanța de apel în scopul respectării prevederilor art. 412 alin. (4) Cod de procedură penală, a întreprins măsurile legale de a asigura prezența inculpatului la judecarea apelului, având în vedere în acest sens jurisprudența Curții Supreme de Justiție și jurisprudența Curții Europene pe cauze concrete cu

privire la respectarea dreptului părților la un proces echitabil. [14]

În atare condiții, poate fi relevat că legislația procesual penală admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului, dar și în așa caz atât legislația internațională cât și cea internă, obligă organele judiciare să nu admită ingerințe în drepturile inculpatului în pofida faptului că acesta este absent de la proces, stabilind anumite garanții procesuale în acest sens, care urmează a fi respectate. Potrivit art.6 din Convenție, aceasta enumeră două feluri de garanții: de ordin procedural și de ordin material. Însă pentru a realiza o protecție eficientă nu este suficientă doar consacrarăa unor drepturi materiale, însă la fel de necesară este existența unor garanții fundamentale de procedură de natură să întărească mecanismul de apărare a acestor drepturi. De asemenea legislația prescrie expres acțiunilor care urmează a fi executate de către organele de drept până la adoptarea decizie despre ducerea unui proces penal în lipsa subiectului vizat.

Pentru a determina participarea inculpatului la desfășurarea procesului penal, instanța de judecată trebuie să procedeze la chemarea acestora de a compărea în fața acesteia, instituția prin care se asigură prezența acestuia este citarea.

Citația constituie actul procedural prin care are loc înștiințarea subiectului despre prezentarea la activitatea ce se desfășoară în fața instanței, și doar după executarea acestei obligații instanța poate adopta decizia de judecare a cauzei în lipsa inculpatului.

În concluzie se atestă că judecarea cauzei în lipsa inculpatului constituie o derogare de la regulile și principiile generale ale procesului penal, însă în vederea evitării ingerințelor în drepturile inculpatului, legislația prescrie expres acțiunilor care urmează a fi executate de către organele de drept pînă la adoptarea decizie despre ducerea unui proces penal în lipsa subiectului vizat.

Se relevă că și legislația altor state conține prevederi similare referitoare la condițiile și modalitatea judecării cauzei în lipsa inculpatului, respectiv:

Potrivit art. 247 alin. (1) Codul de Procedură penală al Federației Ruse din 08 decembrie 2001 nr. 174-Φ3 (redacția din 30.12.2015), indică că judecarea cauzei are loc cu participarea obligatorie a inculpatului, cu excepția cazurilor stabilite la alineatul (4) și (5) al articolului dat.[15]

Alin. (4) stabilește că judecarea cauzei în lipsa persoanei se admite în cazul infracțiunilor ușoare și mai puțin grave la cererea acestuia.

Alin. (5) al normei citate prescrie că cu titlu de excepție judecarea cauzei pentru infracțiuni grave și deosebit de grave poate avea loc în lipsa inculpatului care se află peste hotarele Federației Ruse sau se eschivează de la prezentarea în instanță, cu excepția cazului dacă inculpatul nu a fost condamnat pentru aceeași faptă pe teritoriul statului străin. În cazurile date prezența apărătorului este obligatorie.

Alin. (7) indică că după excluderea circumstanțelor enumerate în alin. (5)

sentința judecătorească emisă în lipsa inculpatului, la cererea ultimului sau apărătorului acestuia poate fi anulată, iar judecarea cauzei are loc în condiții generale.

Astfel dacă am efectua o analiză comparativă poate fi constat faptul că legislația Rusă admite din start anularea sentinței judecătorești cu rejudecarea cauzei în ordine generală, atare prevederi nu se regăsesc în legislația națională, fiind admis doar recursul în anulare cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, situație ce presupune existența unei sentințe judecătorești pe fond. Mai mult ca atât nu se exclude remiterea la rejudecare a cauzei de către instanța de apel, situație care nu exclude posibilitatea existenței unei noi rejudecări în fond a cauzei precum și proceduri judiciare pentru o perioadă îndelungată.

Prevederi similare se conțin și în art. 364 Cod de Procedură Penală a României, care indică că judecata cauzei are loc în prezența inculpatului. Aducerea inculpatului aflat în stare de deținere la judecată este obligatorie.

Alin. (2) și (3) indică că judecata poate avea loc în lipsa inculpatului dacă acesta este dispărut, se sustrage de la judecată ori și-a schimbat adresa fără a o aduce la cunoștința organelor judiciare și, în urma verificărilor efectuate, nu i se cunoaște noua adresă. Judecata poate de asemenea avea loc în lipsa inculpatului dacă, deși legal citat, acesta lipsește în mod nejustificat de la judecarea cauzei.

Efectuând o analiză cumulativă a prevederilor legale menționate supra, se denotă că legislația tuturor statelor admite judecarea cauzei în lipsa persoanei, cu sau fără acordul acesteia reieșind din gravitatea faptei penale, cu respectarea dreptului la apărare.

Referințe bibliografice:

1. Curtea de Apel București, s.pen. d. nr.193/1998, în Curtea de Apel București, Culegere de practică judiciară în materie penală pe anul 1998, cu note de Vasile Papadopol. București: All Beck, 1999.
2. Tribunalul Municipiului București, S.p, d.p. nr.592/1996 în Culegere de practică judiciară 1994-1997, p.219, Edit. AII Beck.
3. Cauza penală nr. 11-1-679-01112013 aflată pe rol la Judecătoria Bender de învinuire a lui GOleg în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 186 alin. (2) Cod Penal
4. Tribunalul Municipiului București s. II pen. d. nr.341/1993, în C.Crișu, Șt.Crișu, Practică și literatură juridică 1994-1997, Ed.-Argessis, 1998, p.152
5. Tribunalul Municipiului București, s. I. pen., d. p.nr.394/1993 în Culegere de decizii pe anul 1993, p.50
6. Cauza penală nr. 1-1/2016 aflată pe rol la Judecătoria Bender de învinuire a lui CIvan în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 248 alin. (5) Cod Penal
7. Cod de Procedură Penală al României, Legea nr. 135/2010 în vigoare de la 01 februarie 2014;

8. Cod de Procedură Penală a Ucrainei din 13.04.2012, Legea № 4651-VI
9. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 5322 din 19 noiembrie 2003, în Alexandru Vasiliu, "Nulitățile în procesul penal", practică judiciară, Editura Hamangiu, p.97-98
10. Theodoru Grigore Gr.. Tratat de Drept procesual penal, Ediția a 2-a. București: Editura Hamangiu, 2008. total 1080 p
11. Hotărârea CEDO din 01 februarie 2005, cauza Ziliberg vs Moldova, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112694>,(accesat la 23 septembrie 2018).
12. Hotărârea CEDO Krombach v. France, hotărârea din 13 februarie 2001, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59211>, (accesat la 16 octombrie 2018).
13. Hotărârea CEDO Poitrimol vs Franța, hotărârea din 23 noiembrie 1993, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57858>, (accesat la 15 mai 2018).
14. Decizia Curții Supreme de Justiție din 29 octombrie 2014, nr. 1ra-1471/2014, în cauza penală de învinuire a lui BGheorghe.
15. Cod de Procedură Penală al Federației Ruse din 18 decembrie 2001, Legea N 174 Φ3.